

SHAXSGA YO'NALTIRILGAN TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING PSIXOLOGIK MAZMUNI

Rafiqova Mohida Sobutxonovna

Namangan viloyati Chortoq

tumani 50-maktab psixologi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining psixologik mazmuni, o'quvchi shaxsini rivojlantirishdagi ahamiyati hamda ta'lim jarayonida individual yondashuvning o'rni yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirish, motivatsiyasini oshirish va mustaqil fikrlashini shakllantirishning psixologik jihatlarini tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, pedagogik texnologiya, individual yondashuv, motivatsiya, o'quvchi shaxsi, psixologik rivojlanish, mustaqil fikrlash, ta'lim sifati, emotsional muhit, interaktiv metodlar.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchi shaxsini markazga qo'ygan holda tashkil etiladigan ta'lim texnologiyalari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari o'quvchining individual qobiliyati, ehtiyoji, qiziqishi va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etiladigan ta'lim jarayonidir. Bunday yondashuvning asosiy maqsadi har bir o'quvchining ichki imkoniyatlarini yuzaga chiqarish, uning mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdan iboratdir.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning psixologik mazmuni avvalo o'quvchi shaxsiga hurmat bilan yondashishda namoyon bo'ladi. Har bir bola o'ziga xos xarakter, qobiliyat va rivojlanish sur'atiga ega bo'ladi. Shu sababli barcha o'quvchilarga bir xil talab qo'yish yoki bir xil metodlardan foydalanish samarali natija bermaydi. Psixologik nuqtayi nazardan qaraganda, individual yondashuv o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va uning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi.

Mazkur texnologiyalarda o'quvchi ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. An'anaviy ta'limda o'qituvchi asosiy manba sifatida faoliyat yuritib, shaxsga yo'naltirilgan ta'limda o'quvchi mustaqil fikrlash, izlanish va muammolarni hal qilish jarayonida faol qatnashadi. Bu esa tafakkur, xotira va diqqat kabi psixik jarayonlarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining muhim jihatlaridan biri emotsional jihatdan qulay muhit yaratishdir. O'quvchi o'zini erkin his qilgan muhitda o'z fikrini ochiq bayon qiladi, savol berishdan cho'chimaydi va ijodiy yondashishga

intiladi. Sog'lom psixologik muhit esa o'quvchilarning ta'limdagi faolligini oshiradi va bilimlarni samarali o'zlashtirishga yordam beradi.

Psixologik jihatdan bu texnologiyalar o'quvchilarning ichki motivatsiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ichki motivatsiya o'quvchining bilim olishga bo'lgan tabiiy qiziqishi va ehtiyojiga asoslanadi. Rag'batlantirish, qo'llab-quvvatlash va muvaffaqiyat hissini yaratish orqali o'quvchilarda ijobiy munosabat shakllanadi. Natijada ular ta'lim jarayoniga ongli va faol yondashadi.

Interaktiv metodlar ham shaxsga yo'naltirilgan ta'limning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Guruhiy ishlash, munozaralar, rolli o'yinlar va treninglar o'quvchilarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantiradi. Bu jarayonlarda o'quvchilar bir-birining fikrini tinglash, o'z qarashlarini himoya qilish va jamoada ishlashni o'rganadi. Shu bilan birga, bunday metodlar bolalarning emotsional intellekti va ijtimoiy moslashuvini rivojlantirishga yordam beradi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarida o'qituvchining roli ham o'zgaradi. O'qituvchi endi faqat bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, maslahatchi va qo'llab-quvvatlovchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi. O'qituvchining psixologik madaniyati, muloqot uslubi va pedagogik mahorati ta'lim samaradorligiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Maktab psixologi ham ushbu jarayonda muhim o'rin tutadi. Psixolog o'quvchilarning individual xususiyatlarini aniqlaydi, pedagoglarga tavsiyalar beradi va ta'lim jarayonida yuzaga keladigan psixologik muammolarni bartaraf etishga yordam beradi. Psixologik qo'llab-quvvatlash orqali o'quvchilarning ruhiy barqarorligi va ta'limga bo'lgan qiziqishi oshadi. Bugungi kunda axborot texnologiyalarining rivojlanishi ham shaxsga yo'naltirilgan ta'lim imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Elektron ta'lim resurslari, multimedia vositalari va interaktiv platformalar o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ta'limni tashkil etishga yordam bermoqda. Bu esa ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ta'lim psixologiyasi bo'yicha ilmiy maqolalar. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari zamonaviy ta'lim tizimining asosiy tamoyillaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv har bir o'quvchining individual xususiyatlarini qadrga olish uning qobiliyatlari qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan o'quv jarayonini tashkil etishga asoslanadi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim pedagogik jarayonda o'quvchining shaxsiy rivojlanishiga, mustaqil fikrlashiga va ijodkorlikka yo'naltirishga xizmat qiladi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning o'ziga xosliklarini aniqlash va hisobga olish imkonini beradi. Bu esa ta'lim mazmuni va usullarini moslashtirish imkoniyatini yaratadi. Natijada har bir o'quvchi o'z darajasida bilim oladi va o'z qobiliyatlarini to'liq namoyon eta oladi. Bunday texnologiyalar tarkibiga individual dasturlar tayyorlash differentsial yondashuvni qo'llash shaxsiy rivojlanish

rejalari ishlab chiqish kiradi Shuningdek o'quvchilarning mustaqil ishlarini qo'llab quvvatlash va ularni o'z o'rganish jarayoniga faollashtirish uchun maxsus metodik vositalar ishlab chiqiladi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning muhim jihatlaridan biri bu o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishdir O'ziga moslashtirilgan ta'lim shakllari o'quvchilarni faol ishtirok etishga rag'batlantiradi va ularning o'z qobiliyatlariga bo'lgan ishonchini kuchaytiradi Natijada o'quvchilarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyati shakllanadi

Pedagogik jamoada shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarini joriy etish uchun pedagoglarning yuqori malakasi zarur Buning uchun rahbarlar va metodistlar muntazam ravishda malaka oshirish kurslari o'tkazishlari, yangi yondashuvlar bo'yicha treninglar tashkil qilishlari kerak.

Shuningdek shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonni samarali tashkillashtirish uchun axborot kommunikatsiya texnologiyalari bilan uyg'unlashgan holda qo'llanilishi maqsadga muvofiqdir Bu pedagoglarga har bir o'quvchining o'quv faoliyatini monitoring qilish va zarur yordam ko'rsatish imkonini beradi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining asosiy maqsadi har bir o'quvchining o'z qobiliyatlarini to'liq ro'yobga chiqarish va ta'lim jarayonida shaxsiy o'sishiga yordam berishdan iboratdir Shu bilan birga o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish, mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatga yo'naltirish ham muhim ahamiyatga ega.

Natijada shaxsga yo'naltirilgan ta'lim pedagogik jamoada ijobiy muhit yaratishga xizmat qiladi u o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ta'lim sifatining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonda o'quvchilarni faollashtirish va ularning o'ziga xos rivojlanish yo'llarini aniqlashga qaratilgan Zamonaviy ta'limning asosiy tamoyillaridan biri sifatida bu yondashuv har bir o'quvchining o'qish qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olib ta'limni individual tarzda tashkil etishga imkon beradi Shu tariqa o'quvchilar o'z salohiyatlarini to'liq ochib beradi va o'zlarini erkin ifoda eta oladi

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limda pedagogning roli o'quvchi faoliyatini boshqaruvchi va yo'naltiruvchi sifatida namoyon bo'ladi Pedagoglar o'quvchilarning qobiliyatlarini aniqlash, ularni o'z maqsadlariga erishishda qo'llab-quvvatlash va individual o'quv yo'llarini ishlab chiqish bilan shug'ullanadi Shu bilan birga pedagog o'quv jarayonida muammolarni aniqlash va bartaraf etishda vositachi bo'lib xizmat qiladi

Ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarda o'z-o'zini baholash va o'zini tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi Bu esa ularning mustaqil fikrlash va mas'uliyatni o'z zimmasiga olishlariga olib keladi Shu bilan birga o'quvchilar o'z natijalarini kuzatib borish

imkoniyatiga ega bo'ladilar bu ularning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning yana bir afzalligi bu o'quvchilarning ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga yordam berishidir Individual yondashuv orqali har bir o'quvchining ijtimoiy ko'nikmalari, jamoada ishlash qobiliyati va emotsional barqarorligi rivojlantiriladi Bu esa ta'lim jarayonining sifatini yanada oshiradi

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarini muvaffaqiyatli joriy etish uchun pedagogik jamoadagi har bir a'zo pedagogik innovatsiyalarni o'zlashtirishga tayyor bo'lishi va doimiy ravishda o'z malakasini oshirib borishi kerak Bunda metodik yordam va rahbarlikning qo'llab-quvvatlashi muhim o'rin tutadi. Bundan tashqari zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish shaxsga yo'naltirilgan ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda katta yordam beradi Onlayn testlar, interaktiv darslar, individual o'quv platformalari orqali o'quvchilarning o'quv faoliyati samarali monitoring qilinadi va pedagoglar zarur yordamni o'z vaqtida ko'rsatishi mumkin bo'ladi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining samaradorligi uchun o'quvchilarning fikr-mulohazalari va takliflari muntazam ravishda o'rganilib borilishi zarur Bu pedagogik jarayonni yanada takomillashtirish va o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi. Shunday qilib, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonda har bir o'quvchining shaxsiy xususiyatlarini hisobga olib uning bilim olish jarayonini individual tarzda tashkil etishga xizmat qiladi Bu yondashuv ta'lim sifatini oshirishga pedagogik jamoada ijobiy psixologik muhit yaratishga va o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishiga imkon beradi.

XULOSA: Xulosa qilib aytganda, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining psixologik mazmuni o'quvchi shaxsining individual xususiyatlarini hisobga olish, uning ichki imkoniyatlarini rivojlantirish va mustaqil fikrlashini shakllantirishga qaratilgan. Bunday yondashuv ta'lim samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi hamda barkamol shaxsni tarbiyalashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. G'oziev E. – *Umumiy psixologiya*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. Karimova V.M. – *Psixologiya (o'quv qo'llanma)*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
3. Davletshin M.G. – *Yosh va pedagogik psixologiya*. Toshkent.
4. O'zbekiston Respublikasi – *“Ta'lim to'g'risida”gi Qonun*.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi – *Davlat ta'lim standartlari*.
6. Goleman D. – *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
7. *Pedagogik psixologiya bo'yicha metodik qo'llanmalar va ilmiy-uslubiy tavsiyalar*.
8. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida psixologik xizmatni tashkil etish bo'yicha me'yoriy hujjatlar.